На данашњи дан 1945. године совјетске јединице су на јуриш и уз знатне губитке ослободиле Аушвиц, највећи нацистички концентрациони логор у Другом светском рату. У логору је остало око 7.000 заточеника које Немци у журби нису стигли да побију. У гасним коморама Аушвица убијено је, укључујући децу и жене, најмање милион и по људи, огромном већином Јевреја. У логору је убијено више од 25.000 грађана Југославије.

Данас је петак, 27. јануар 2022.

1236 - Умро је Свети Сава, први архиепископ Српске цркве. Заштитник српске државе, најпоштованији српски светитељ. Световно име било му је Растко. Најмлађи син великог жупана Стефана Немање, отишао је веома млад око 1192. у Свету Гору где се замонашио у руском манастиру Свети Пантелејмон. Након очеве смрти 1200. с братом, краљем Стефаном Првовенчаним (од 1217.) усмеравао је државни брод Србије. У Никеји је 1219. од византијског цара Теодора I Ласкариса и васељенског патријарха Манојла I Харитопула издејствовао аутокефалност (самосталност) српске цркве и српску архиепископију, за чије је средиште одредио манастир Жичу. Написао је манастирске типике (монашки устави) - Карејски, Хиландарски и Студенички. Преводио је са грчког и посрбио важне правно-теолошке текстове као што су "Законоправило" (Крмчија од крма-управљање) - што је превод Јустинијанове "Шесте новеле". Тај важан правни споменик који одређује односе Цркве и државе путем такозване симфоније, тек са српског је преведен на језике других православних народа. Био је необично вешт и у државно-дипломатским пословима - 1208. у манастиру Студеница над очевим телом, које је пренео са Свете Горе, измирио је браћу Вукана и Стефана и тако је зауставио грађански рат у Србији. Његове мошти су из тадашње бугарске престонице Трново, где је умро на повратку из Јерусалима у Србију, пренете и сахрањене у манастиру Милешева 6. маја 1237. Култ Светог Саве веома је снажан код свих православних народа. Његове мошти због огромног поштовања које су уживале, не само код православних Срба, спалио је Синан Паша 1594. на Врачару, тада поред Београда. На том месту налази се данашњи велелепни храм посвећен Светом Сави. У делу "Живот Господина Немање" (Свети Симеон) приказао је живот свога оца, између осталог и како је заједно с њим, у јуну 1198. од византијског цара Алексија III Анђела издејствовао дозволу да на Светој Гори подигне српски манастир. Хиландар је убрзо постао центар српског духовног и интелектуалног стваралаштва, унеколико он је то и данас.

1756 - Рођен је аустријски композитор Волфганг Амадеус Моцарт, један од најгенијалнијих музичких стваралаца у историји. Био је "чудо од детета": у шестој години је написао прву композицију, у осмој сонату, а у 12. оперу под називом "Једноставна превара". Написао је око 600 дела: опере "Фигарова женидба", "Чаробна фрула", "Отмица из Сераја", "Дон Ђовани", "Тако чине све", "Идоменео", "Једноставна превара", симфоније "Хафнер симфонија", "Линцерска симфонија", "Прашка симфонија", "Симфонија у г-молу", "Јупитер симфонија", "Реквијем", "Мала ноћна музика".

1775 - Рођен је немачки филозоф Фридрих Вилхелм Шелинг, с Кантом, Фихтеом и Хегелом творац немачког идеализма. Дела: "Идеје за филозофију природе", "О светској

души", "Први нацрт система природне филозофије", "Трансцендентални идеализам", "Предавања о филозофији уметности", "Излагање мог система филозофије", "Бруно или о природном и божанском принципу ствари", "Филозофија и религија", "Истраживање суштине људске слободе", "Филозофија митологије".

1822 - На скупштини у Епидауру грчки устаници су прогласили независност Грчке, коју је Турска признала тек 1829. након жестоких борби и интервенције европских сила.

1832 - Рођен је енглески писац, математичар, Луис Керол. Право име било му је Чарлс Латвиџ Доџсон. Његову прозу одликују хумор као и фантастика, по чему је близак потоњем надреализму. Дела: "Алиса у земљи чуда", "Кроз огледало".

1859 - Рођен је немачки цар и пруски краљ Фридрих Вилхелм II Виктор Алберт, творац политике продора на исток и изазивач низа војно-дипломатских криза, укључујући објаву рата Србији 1914. чиме је започео Први светски рат. На престо Немачког царства је ступио 1888. а 1918. је, после пораза Немачке, приморан да абдицира и побегне у Холандију, која је одбила да га изручи савезницима с циљем суђења због ратних злочина.

1864 - Кнез Михајло Обреновић укинуо је Друштво српске словесности, због примања у чланство Гарибалдија, Чернишевског и Херцена.

1865 - Шпанија је признала независност Перуа.

1885 - Рођен је амерички композитор Џером Керн, отац мјузикла. Његова оперета "Пловеће позориште" једна је од најбољих у историји позоришта САД. Компоновао је и филмску музику.

1901 - Умро је италијански композитор Ђузепе Верди, уз Рихарда Вагнера најистакнутији романтичарски оперски стваралац 19. века. Прве опере стварао је у духу идеја националног покрета (ризорђименто) док су каснија дела врхунац италијанског романтизма. Дела: опере "Набуко", "Травијата", "Трубадур", "Риголето", "Бал под

маскама", "Моћ судбине", "Дон Карлос", "Аида", "Отело", "Фалстаф".

1910 - Рођен је Едвард Кардељ, дугогодишњи функционер СФРЈ и један од најближих сарадника Јосипа Броза Тита, теоретичар самоуправљања. Важио је за интелектуалног арбитра унутар КПЈ/СКЈ.

1916 - У Берлину је основана револуционарна организација "Савез Спартака", претеча Комунистичке партије Немачке, основане у децембру 1918.

1919 - Умро је мађарски писац Ендре Ади, чија је поезија означила прелом у модерној мађарској лирици. Дела: "Нове песме", "Крв и злато", "На колима Илије Громовника", "Волео бих да ме воле", "Ко је мене видео?", "На челу мртвих".

1924 - Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца је у Риму потписала пакт о пријатељству и сарадњи са Италијом и споразум којим је Фиуме (Ријека) припојена Италији.

1926 - Енглески проналазач Џон Логи Берд у Лондону је први пут јавно демонстрирао телевизију.

1934 - Рођен је Сава Бабић, српски писац, преводилац, професор. Био је универзитетски професор, стручњак за мађарску културу и језик. Оснивач је катедре за хунгарологију на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Преводио је Шандора Петефија, Иштвана Еркења, Миклоша Хубаја, Ота Толнаја, Петера Естерхазија и бројне друге. Његови преводи посебно Беле Хамваша на српски језик, стекли су широку популарност. Дела: "У сенци књиге", "Како смо преводили Петефија", "Љубавни јади младог филозофа Ђерда Лукача", "Мађарска цивилизација", "Границе ишчезавају, зар не?", "Милорад Павић мора причати приче"

1942 - Умро је српски сликар Петар Добровић, мајстор колорита и јасног експресивног цртежа. Његове слике сведоче о снажном темпераменту и импулсивној структури личности. Сликарство је студирао у Будимпешти, а у родном Печују учествовао је 1918. у војној побуни, после које је ухапшен, али је побегао из затвора. Мађарске власти су га у

одсуству осудиле на смрт. Био је председник Барањске српско-мађарске републике 1921. Потом је живео у Паризу, а затим у Београду где је био професор на Академији ликовних уметности.

1942 - Догодио се "Игмански марш" - када је главнина Прве пролетерске бригаде, током друге непријатељске офанзиве, препешачила 100 километара од Јахорине до Фоче, преко Сарајевског поља и планине Игман. Марш у којем је учествовало више од 700 бораца, од којих 50 рањених и болесних, трајао је око 18 часова. Кроз дубок снег, при температури од минус 32 степена целзијуса, при чему су многи страдали а бројни су због промрзлина остали инвалиди.

1944 - Командант Лењинградског фронта, генерал Леонид Говоров објавио је да је Совјетска армија поразила Немце и потпуно ослободила Лењинград. Три милиона житеља тог града налазило се у блокади од септембра 1941. Током немачке опсаде 716.000 становника Лењинграда изгубило је кров над главом, уништено је 526 школа, 840 фабрика, 101 музеј и мноштво других знаменитих грађевина, а на Пискаревском гробљу сахрањена је половина градског становништва, од којих је већина умрла од глади.

1964 - Француска је успоставила дипломатске односе с Кином.

1967 - Припремајући се за лет на Месец, тројица америчких астронаута погинула су у свемирском броду "Аполо 1", у којем је избио пожар.

1967 - Совјетски Савез, САД и 60 других земаља потписало је споразум о забрани нуклеарних експеримената у стратосфери.

1969 - У Багдаду је погубљено 14 особа, међу њима девет Јевреја, које су ирачке власти оптужиле да су израелски шпијуни.

1973 - У Паризу су министри иностраних послова САД, Северног Вијетнама, привремене револуционарне владе Јужног Вијетнама и Јужног Вијетнама потписали уговор о престанку рата у Вијетнаму. Рат је ипак потрајао до краја априла 1975. и окончан је

поразом САД.

1980 - Умро је српски књижевник, новинар, књижевни и позоришни критичар Ели Финци. После Другог светског рата био је директор "Борбе", "Нолита", Југословенске књиге, Југословенског драмског позоришта, главни уредник часописа "Књижевност". Дела: позоришне критике у збиркама "Више и мање од живота И-В", "Стварност и илузије", студија "Дени Дидро", огледи о Мирославу Крлежи, Аугусту Цесарцу, Јовану Скрелићу, Ђорђу Јовановићу, Бранимиру Ћосићу, Марину Држићу.

1981 - Најмање 500 људи погинуло је на индонежанском фериботу "Тампомас II", који је после пожара потонуо у Јаванском мору.

1991 - Америчка авијација је у Заливском рату отпочела масовно бомбардовање другог по величини ирачког града Басре.

1995 - Бурмански војници постигли су кључну победу над каренским побуњеницима, освојивши главну базу у џунгли уз границу с Тајландом. Побуна мањинских Карена (више од три милиона људи у планинама источне Бурме) отпочела је убрзо пошто је Бурма 1948. добила независност од Велике Британије.

1996 - У Нигеру је војним ударом оборен први демократски изабран председник Махамане Усман.

2002 - У експлозији у складишту оружја у главном граду Нигерије Лагосу погинуло је више од 1.000 особа.

2003 - Скупштина Србије усвојила је Уставну повељу којом је федерална држава Савезна Република Југославија преображена у знатно лабавију Државну заједницу Србија и Црна Гора.

2006 - Умро је немачки политичар Јоханес Рау, бивши председник Немачке и дугогодишњи министар председник покрајине Северна Рајна - Вестфалија. Остао је упамћен по максими: Мирити, не заваћати!

2008 - Умро је бивши председник Индонезије Сухарто. Генерал Сухарто, којег су симпатизери назвали "оцем развоја", водио је своју земљу 32 године. На политичку сцену доспео је 1965. војним ударом. Као непоколебљиви антикомуниста, уживао је подршку САД, и успео је да обезбеди дуг период привредног успона, али и консолидацију многонационалне Индонезије. С друге стране оптуживан је за бруталност према неистомишљеницима, као и за корупцију и злоупотребе. Свргнут је 21. маја 1998. у јеку велике економске кризе и масовних протеста у Џакарти.

2008 - Најбољи српски тенисер свих времена Новак Ђоковић освојио је први Грен слем турнир у каријери пошто је у Мелбурну, у финалу Отвореног првенства Аустралије, савладао Француза Жоа Вилфрида Цонгу.

2009 - Умро је Џон Апдајк, амерички писац и књижевни критичар. Ироничан али суморан посматрач, писац снажног интроспективног дара, привидно баналним темама сведочио је о моралним дилемама модерног човека. Дипломирао је енглески на Харварду. Најпознатији је по циклусу о Харију Зеки Ангстрому. За дела "Зека је богат" и "Зека је умро" добио је Пулицерове награде. Био је један од најплоднијих америчких аутора, током вишедеценијске каријере написао је око педесетак књига. За угледни магазин "Њујоркер" редовно је писао кратке приче. Остала дела: романи "Бежи, Зеко, бежи","Кентаур", "Сајам у убожници", "На фарми", "Парови", "Зека се враћа", "Ожени ме", "Државни удар", "Вештице из Иствика", збирке прича "Иста врата", "Голубије перје", "Музичка школа", "Проблеми", "Музеји и жене".

2013 - У пожару који је избио у дискотеци "Кис" у граду Санта Марија на југу Бразила, погинуле су 234 особе. Сведоци су тврдили да је певач бенда који је наступао запалио петарду која је изазвала несрећу.

2017 - Председник САД Доналд Трамп потписао је извршну уредбу којом се ограничава улазак у Сједињене Државе грађана седам претежно исламских земаља, током наредних 90 дана. Уредба се односила на држављане Ирана, Ирака, Сирије, Јемена, Судана, Сомалије и Либије, док је избеглима из Сирије улазак забрањен на неодређено време.

2018 - Милош Земан освојио је други мандат председника Чешке. Земан, економски стручњак, био је председник владе Чешке од 1998. до 2002, да био председник државе постао 2013. Познат по самосвојним иступима, насупрот политици званичног Брисела, па и своје владе, изјашњавао се против "бесмислених" санкција Русији, говорио о недоследности Запада у ситуацијама попут Каталоније, Крима, Косова, или избегличке кризе. По избору 2013, није му успело да повуче признање Косова, али је одбио да упути амбасадора У Приштину.

2018 - У терористичком нападу у Кабулу, Авганистан, погинуло је 95 особа а 158 је повређено. Бомба је експлодирала у раним јутарњим сатима у возилу Хитне помоћи на полицијском пункту у центру Кабула, недалеко од кварта у којем се налазе стране амбасаде и зграде централне администрације. Одговорност су преузели талибани, и то недељу дана пошто су извели напад на хотел "Интерконтинентал" у Кабулу при чему је погинуло више од 20 особа.

2021 - У Београду, на Савском тргу, свечано је откривен монументални споменик Стефану Немањи, дело руског вајара Александра Рукавишњикова. Стефан Немања (12. век), Велики Жупан, родоначелник је династије Немањић и једна од кључних личности средњовековне Србије.

- Данас је Свети Сава - дан када Српска црква обележава успомену на најпоштованијег српског светитеља, оца српске Цркве и заштитника Срба. Његов култ раширен је широм православног света. Између осталог он је и заштитник школства код Срба. Прва прослава Светог Саве као школског патрона одржана је 1812. у Земуну, одакле се брзо проширила у све српске земље. Химна Светом Сави први пут је изведена 1839. у Сегедину од стране локалног црквеног хора, а за школску славу у тадашњој Кнежевини Србији Свети Сава је и формално проглашен јануара 1840.

(РТВ)